

Kära läsare! Dags för jubileumsnummer 300 och lite historik!!

Svar Igår har sin bakgrund i mitt intresse för tropikmedicin och malariaprofylax sedan slutet av 1970-talet. Med åren blev det allt fler frågor om resevacciner i allmänhet och när jag blev ansvarig för att vaccinera alla barn med BCG på dåvarande Wasa Vaccination i slutet av 1980-talet började jag spara frågorna och sammanställa dem i ett utskick varannan vecka. Att kalla opuset för Svar Igår var enkelt eftersom det då fanns ett populärt dagligt radioprogram som hette Svar Idag. Samma ambitionsnivå klarade jag inte men väl inom ett dygn så det fick bli Svar Igår istället. När jag sedan fick uppdrag av dåvarande SBL Vaccin att ta fram ett reseråd år 1995 följde Svar Igår med som ett bihang och ett nytt nummer skickades troget till läsekretsen varannan vecka. Men för ett antal år sedan var det slut med samarbetet med SBL som då bytt namn till Crucell. Läkemedelsindustriföreningen kunde inte tillåta att Crucell hade utskick om produkter som inte var deras egna och då blev valet att ta över hela hanteringen eller att lägga ner. Och som ni ser valde jag att fortsätta i egen regi. Och så fortsätter det med 5-10 frågor varje dag i lågsäsong och det dubbla i högsäsong. En liten andel går sedan att läsa i Svar Igår men jag vet inte själv på vilka grunder en fråga publiceras. Det blir en blandning av högt och lågt och jag kan bara hoppas att någon tycker att just den frågan är intressant.

Ett brev från läsekretsen:

"Läste frågan om att BHV SSK på BVC inte ville ge MPR förrän vid 1 års ålder.

Låter som en missuppfattning? men det är helt rätt på BVC ger vi vaccinet tidigast från 1 års ålder för då ingår den i BVC vaccinationsprogram och behöver inte ges om vid 18 mån, dvs rent organisatoriskt rätt.

Allt som ges före 1 år hänvisas till vårdcentral alt vaccinations central och räknas som profylaktisk och familjen står för notan.

Fråga: Man född -49, fått TBE dos 1, 17/1-18, dos 2, 5/3 -18, dos 3, 4/9 -18. När ska han ha dos 4? Kollega pratade om att mellan dos 3 och 4 vid denna ålder ska det vara 7 månader mellan doserna.

Svar: Ge dos 4 i lagom tid till nästa säsong d v s i april.

Fråga: Kan man vaccinera en 7-åring som har äggallergi med Varivax? Kan inte se att det är en kontraindikation. Bör man göra detta på sjukhus eller allergimottagning?

Svar: Om han inte är multiallergisk kan du göra detta var som helst (men man vet aldrig - kolla så att adrenalinnet ligger nära men det skall det ju alltid göra...

Fråga: Tack för den nya hemsidan! En kvinna född -69 ska resa till franska Alperna om en vecka och ska vara där en vecka. Hon har inte haft mässling enligt sin mamma och vet inte om hon är vaccinerad. Hon frågar nu om vaccinets biverkningar, hon vill helst undvika få någonting under resan, inklusive mässling och då frågar hon om gammaglobulin. Jag vet att man ger t ex Beriglobin i Danmark som pre-/postexpositionsprofylax för mässling till vissa riskgrupper. Kan det vara en idé i det här fallet? Eller ska vi vaccinera?

Svar: Om hon inte vet någonting och är född -69 är risken för att hon inte har haft mässling cirka 10 %. Risken för besvärande feber och utslag som biverkan av vaccinet cirka 1 vecka efter dos är i samma storleksordning som att hon inte har haft mässling. Man kan ge Beriglobin men dosen är hopplöst hög = 0,25 ml/kg! Så det finns inget bra alternativ och det är inte ditt fel att de kommer så sent.

Fråga: Jag undrar om de eventuella biverkningar man kan få av ett levande vaccin kan smitta vidare till personer som genomgår /genomgått immunsupprimerad behandling? Till exempel om de blåsor man kan få av vattkoppsvaccinet kommer i kontakt med någon benmärghstrans-planterad/cellgiftsbehandlad.

Eller till exempel biverkningarna av Fluenz. Eller är denna risk så pass liten att man ej behöver informera om det?

Svar: I teorin har du rätt men inte i praktiken. Ta vaccin mot vattkoppor som exempel: Där finns tre fall globalt som smittat anhöriga med immunbristsjukdom. Men man måste väga risken med vaccin mot risken för naturlig sjukdom som skulle bli efter värre.

Fråga: Vet att du säger att given dos alltid är given och oftast behöver man ej börja om. Men jag har nu fått en fråga om Gardasil. Flicka under 14 år som fått en dos för länge sedan. Ska nu vaccineras. Frågan är om hon ska ha dos II eller om man ska börja från början igen? Jag har för mig att man ska börja om, om det gått mer än ett år mellan doserna. Stämmer det??

Svar: Förr i tiden skulle man börja om med Gardasil om det hade gått mer än ett år mellan doserna. Nu gäller att en dos alltid är en dos också för Gardasil.

Fråga: Jag har en individ som ska få MPR på måndag. Han går på ASIT-behandling (hyposens) för geting. Han fick sista dos 22/1. Det ska väl inte vara några konstigheter?

Svar: Egentligen inte men du behöver OK från den läkare som handlägger hans hyposens. Det kan vara snårigt...

Fråga: Har en pojke som fick TBE-vaccin dos 1 för 9 månader sedan, kommer nu för dos 2. Jag ansåg det okej att bara fortsätta, tänker på dig "en dos är alltid en dos" men en kollega hade uppfattningen om att när det gäller vaccin TBE så ska det max gå 3 månader mellan dos 1 och 2??

Svar: Bry dig inte om din kollega - fråga bara varifrån han fått denna info...

Fråga: En mamma frågade om sin 7-årige son som är uppväxt i Serbien. Han har fått vaccinationer enligt deras vaccinationsprogram (vilket tydligen skall vara relativt likt Sveriges). Enligt uppgift har han inte fått någon vaccination mot stelkramp, difteri, polio, kikhosta sedan han var 2 år gammal. Nu ville hon att han ska fylla på så att han får fullgott grundskydd men vill samtidigt inte att han blir övervaccinerad mot kikhosta. Initialt borde väl pojken fångas upp i skolhälsovården. Men om det skulle vara så att hon vill ta honom till oss så borde det väl vara en Boostrix Polio som är aktuell? Finns det belägg för hennes oro att sonen skulle kunna få för mycket av vaccinet mot kikhosta?

Svar: Det är inte fel att ge honom en dos Tetravac men det borde skolan stå för. Vårt gamla kikhostevaccin hade en hel del lokala biverkningar och feber men med dagens vaccin ser jag inget problem med att ge en dos mer än vanligt om det nu skulle bli aktuellt. Tillägg: Jag borde ha lagt till att Serbien kanske föredrog att ge dos 4 vid 10 års ålder på samma sätt som vi gjorde fram till 2002.

Svar på förra Månadens fall:

"Har ett par barn här som fick sin första Vaxigrip Tetra för en månad sedan. Kan man andra omgången använda sig av Fluenz Tetra, det nasala vaccinet?"

Svar: Ja, i teorin men då finns risk för att det inaktiverade vaccinet lett till en antikroppsbildning, om än kort sådan. I ett sådant läge får du sämre effekt av Fluenz som delvis inaktiveras av det föregående vaccinet. Om barnet är så gammalt att tidigare influensa är sannolik så behövs bara en dos inaktiverat vaccin.

Månadens fall: Fråga: Om jag har tolkat rätt behövs inget malariaprofylax till resenär som ska vara i Sydafrika i 14 dagar. Kommer att bo på hotell. Flyg med mellanlandning i Istanbul. Kommer att åka jeepsafari i Krügerparken men inte övernatta.

Stämmer detta?

Senare Svar: *Håller med dig - jag rekommenderar inte tablettprofylax för så kort tid i Krügerparken men gärna myggsticksskydd.*